

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Р.В. Богайчук

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Конспекти уроків

1 клас

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32
ББК 74.263
Б73

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Гладюк Т. В.
вчитель вищої категорії, вчитель-методист
Будна Н. О.

Серію “Бібліотека для вчителя” засновано 2006 року

Богайчук Р. В.

Б73 Трудове навчання. Конспекти уроків : 1 кл. : посібник для вчителя / Р.В. Богайчук. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 120 с.

ISBN 978-966-10-2139-5

У посібнику вміщено розробки уроків з трудового навчання у 1-му класі відповідно до навчальної програми МОНмолодьспорту України, Державного стандарту початкової загальної освіти, підручників “Трудове навчання. 1 клас” (автори Тименко В. П., Веремійчик І. М.) та “Трудове навчання. 1 клас” (автори Сидоренко В. К., Котелянець Н. В.).

Поданий матеріал охоплює теми: ручні техніки обробки матеріалів; технічна творчість; декоративно-ужиткове мистецтво; самообслуговування.

В уроках запропоновано систему запитань, завдань і практичних робіт, тренувальні вправи, репродуктивні трудові завдання, технологічні картки, індивідуальні та групові форми роботи, що сприятимуть кругозору дітей, ознайомленню з новими термінами та вихованню свідомого ставлення до праці.

Для вчителів, студентів, батьків.

УДК 371.32
ББК 74.263

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

БОГАЙЧУК Руслана Василівна

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Конспекти уроків

1 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Тетяни Золоседової, Олени Захарійчук*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 20.08.2012. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 13,95. Умовн. фарбо-відб. 13,95.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohndan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2139-5

© Навчальна книга — Богдан, 2012

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

ПРОГРАМА ДЛЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ* 1—4 КЛАСИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня галузь «Технології» в молодших класах реалізується через зміст навчальних предметів «Трудове навчання» та «Інформаційно-комунікативна грамотність», які є початковою ланкою загальної системи трудового навчання та виховання учнів. Трудове навчання в початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти. «Трудове навчання» в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії.

Метою «Трудового навчання» в початковій школі є формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання. Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких вимог:

- формування в межах вікових можливостей узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;
- розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій із ручних технік обробки матеріалів;
- набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школі основами технологій;
- виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхньої професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

Зміст «Трудового навчання» визначається за такими змістовими лініями:

- ручні техніки обробки матеріалів;
- технічна творчість;
- декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування.

Результатом реалізації згаданих змістовних ліній буде сформована в учнів предметно-перетворювальна компетентність, яка в межах вільних можливостей дасть змогу їм самостійно розв'язувати предметно-практичні та побутові проблеми.

Навчальну програму побудовано згідно з такими положеннями:

- навчальний матеріал диференціюється за видами діяльності (згинання, складання, різання, ліплення тощо) та конструкційними матеріалами (папір, картон, пластилін, природні і штучні матеріали та ін.), які ускладнюються в кожному класі залежно від просторово-предметних характеристик виготовлення виробів (за шаблоном на площині, за шаблоном на площині з елементами творчості, об'ємні, об'ємні з елементами творчості);
- види практичної діяльності диференціюються упродовж навчального року залежно від календарних свят (державних і релігійних), регіональних традицій і звичаїв, які ускладнюються в кожному класі через добір об'єктів праці з урахуванням вікових особливостей учнів.

Окремі елементи загальних тем навчальної програми (організація робочого місця на уроці, безпека життя, користування інструментами та матеріалами, бережне ставлення до використання матеріалів, самообслуговування та ін.) є наскрізними. Отримані учнями знання, сформовані вміння та навички розвиваються на кожному уроці в школі, у позаурочній діяльності, зокрема на заняттях у групі продовженого дня та вдома.

Теми уроків із розділів «Декоративно-ужиткове мистецтво», «Конструювання з використанням ігрових наборів і конструкторів та (або) їх електронних версій» зазвичай обираються вчителем самостійно залежно від регіональної специфіки та матеріально-технічної бази школи з кількості годин, відведених на резерв (4 години).

* Програма «Трудове навчання» запроваджується у 1-4 класах загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою, а також російською та іншими мовами національних меншин.

ОРИЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Місце праці та професії в житті людини. Правила організації робочого місця на уроці.	7	
2.	Види і властивості паперу. Папір і його призначення. Загальне уявлення про виробництво паперу. Бережне ставлення до паперу, економне використання матеріалів.	11	
3.	Рвання паперу. З'єднання відірваних частин паперу за допомогою склеювання. Виготовлення аплікації з рваних частин паперу.	13	
4.	Різання паперу ножицями. Різання по прямій лінії і по лінії згину. Нанесення зображення на папір за допомогою шаблону, лінійки, кутника. Вирізання найпростіших форм, розмічених за допомогою шаблону.	15	
5.	Різання паперу і картону по згину, вирізання найпростіших форм, розмічених за допомогою шаблону. Створення аплікацій із вирізаних форм.	19	
6.	Робота з природними матеріалами. Виготовлення аплікацій із природних матеріалів з використанням клеєного способу з'єднання. Квітова абетка.	21	
7.	Робота з природними матеріалами. Виготовлення персонажів казок та мультфільмів із природних матеріалів на площині.	25	
8.	<i>Варіант 1.</i> Робота з природними матеріалами. Виготовлення композицій за мотивами казок. "Рукавичка".	27	
	<i>Варіант 2.</i> Робота з природними матеріалами. Виготовлення композицій за мотивами казок. "Колобок".	29	
9.	Екскурсія до шкільної бібліотеки. Ознайомлення із загальними правилами безпеки життя, обладнанням, режимом роботи у бібліотеці. Обговорення результатів екскурсії.	31	
10.	Робота з пластиліном. Пластилін як матеріал для ліплення. Властивості пластиліну. Інструменти та пристосування для обробки пластиліну. Безпека праці. Виготовлення плоских зображень фруктів, овочів.	33	
11.	Робота з пластиліном. Послідовність дій під час виготовлення виробів із пластиліну на площині за зразком. Виготовлення квітів, казкових героїв.	37	
12.	Робота з пластиліном. Виготовлення із пластиліну плоских зображень казкових героїв.	41	
13.	Робота з пластиліном. Виготовлення виробів із пластиліну на площині за власним задумом.	43	
14.	Екскурсія до шкільної їдальні. Ознайомлення із загальними правилами поведінки в їдальні, обладнанням, режимом роботи. Обговорення результатів екскурсії.	45	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
15.	Прикраси з паперу. Оздоблення виробів із паперу. Послідовність дій під час виготовлення прикрас. Способи з'єднання окремих частин виробів. Виготовлення ялинкових іграшок.	47	
16.	Прикраси з паперу. Способи з'єднання окремих частин виробів. Виготовлення простих ялинкових іграшок із паперу.	51	
17.	<i>Варіант 1.</i> Симетрія у природі. Послідовність дій під час виготовлення простих симетричних форм із паперу. Створення аплікацій із вирізаних простих симетричних форм.	55	
	Симетричне вирізування. <i>Варіант 2.</i>	57	
18.	Згинання і складання паперу. Раціональне використання паперу. Послідовність дій під час згинання паперу. Ознайомлення з технікою оригамі. Створення найпростіших виробів у техніці оригамі.	59	
19.	Згинання і складання паперу. Послідовність дій під час згинання паперу. Ознайомлення з технікою оригамі.	63	
20.	Аплікація з паперу. Види аплікацій. Ескіз виробу. Послідовність дій під час створення аплікації. Виготовлення сюжетних казкових композицій.	67	
21.	Прикраси з паперу. Виготовлення валентинок.	69	
22.	Аплікація з паперу. Виготовлення комбінованих аплікацій.	71	
23.	Аплікація з паперу. Аплікація-натюрморт.	75	
24.	Аплікація з паперу. Види аплікацій. Виготовлення пейзажу.	77	
25.	<i>Варіант 1.</i> Комбіновані роботи. Саморобні дидактичні ігри. “Сад і город”.	79	
	<i>Варіант 2.</i> Комбіновані роботи. Саморобні дидактичні ігри. “Запусти ракету”.	83	
26.	Комбіновані роботи. Виготовлення вітальних листівок.	85	
27.	<i>Варіант 1.</i> Комбіновані роботи. Колективна робота. “Весняні пташки”.	89	
	<i>Варіант 2.</i> Комбіновані роботи. Конструювання найпростіших виробів. Саморобні дидактичні ігри.	91	
28.	<i>Варіант 1.</i> Комбіновані роботи. Конструювання найпростіших іграшок.	95	
	<i>Варіант 2.</i> Комбінована робота. “Вербові котики”.	97	
29.	<i>Варіант 1.</i> Комбінована робота. Колективна робота “Писанки”.	99	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
	<i>Варіант 2.</i> Комбіновані роботи. Вироби з готової друкованої основи.	101	
30-31.	Самообслуговування. Призначення одягу та взуття. Ознайомлення з основними матеріалами для виготовлення одягу та взуття. Поділ одягу та взуття відповідно до сезону. Основні відомості про правила догляду за одягом і взуттям.	103	
32.	Конструювання фігур з паличок.	107	
33.	<i>Варіант 1.</i> Конструювання з використанням ігрових наборів. Будівельний конструктор.	109	
	<i>Варіант 2.</i> Конструювання з використанням ігрових наборів. Пластмасові технічні конструктори.	111	
34.	Конструювання з використанням ігрових наборів. Будівельні споруди.	113	
35.	Конструювання з використанням конструкторів. Пластмасові технічні конструктори.	117	

УРОК 1

Дата _____
Клас _____

Тема. Місце праці та професії в житті людини. Правила організації робочого місця на уроці.

Об'єкт праці. Робоча папка школяра.

Мета. Дати дітям загальні уявлення про види праці (розумову, художню, фізичну), професії, про розподіл праці в суспільстві, її значення; вчити правильно організовувати своє робоче місце; ознайомити із загальними правилами безпеки та культури праці на робочому місці, учнівською робочою папкою.

Матеріали та інструменти. Олівець, кольоровий папір, ножиці, гумка, лінійка, клей, пензлик, малюнки із зображенням людей різних професій у робочому одязі. Підручник “Трудове навчання. 1 клас” (автори Тищенко В. П., Веремійчик І. М.), с. 6-10, 16 та підручник “Трудове навчання. 1 клас” (автори Сидоренко В. К., Котелянець Н. В.), с. 3-6.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Підготовка робочих місць.

Вчитель з'ясовує підготовленість учнів до заняття, забезпечує необхідним тих учнів, у яких відсутній окремий матеріал чи інструмент.

II. Організаційний момент.

Лунає дзвіночок, до праці мерщій.
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працюй наполегливо, швидко, старанно,
щоб кожна хвилинка не втратилась марно!

III. Повідомлення теми та мети уроку.

- Послухайте, які прислів'я склав наш народ. Чи шанують українці працюю?
 - На дерево дивись, як родить, а на людину — як робить.
 - Землю сонце прикрашає, а людину — праця.
 - Маленька бджілка, але й та працює.
- Діти, хто з вас любить працювати?
- А що ви умієте робити?
- Для чого ж людям працювати?

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя з елементами бесіди.

— Ви правильно відповіли, нащо людям працювати. Без праці люди не змогли б жити. А ким же працюють ваші батьки, рідні? *(Діти відповідають.)*

Давайте зараз сядемо з вами у “машину часу” і помандруємо в давно-минулі часи, подивимось, ким працювали наші предки-українці. *(Діти розглядають малюнки, розповідають про відомі їм професії.)*

— Послухайте вірш “Предківське коріння”.

— Які ще професії вам відомі?

2. Гра “Хто що вміє робити?”.

— Давайте з вами пограємось. Допоможіть мені закінчити речення, бо поки я йшла до вас, Вітерець-пустунець порозкидав слова.

Хто розносить нам листи,
телеграми і газети?
Ой, важка у нього ноша...
Діти, хто він? *(Листоноша)*
Нам зварив смачний узвар
вправний майстер ... *(кухар)*.
Для Марічки і Оленки
я пошию платтячка.
А професія моя,
звісно, діти, ... *(швачка)*.
Першим стрічає він сонце у місті.
Двір наш і вулиця — глянь, які чисті.

Ще до зорі прокидатися звик.
Як же назвете його ви? (*Двірник*)

3. Продовження розповіді вчителя.

— Аби виконати будь-яку роботу, людям потрібні інструменти та матеріали.
— Які інструменти у куховарки?
— А в швачки, двірника? (*Діти відповідають.*) У кожного з вас також є інструменти, за допомогою яких ви будете вчитися працювати на уроках трудового навчання.

4. Практична робота. Ознайомлення з учнівською робочою папкою, інструментами, прийомами безпечної роботи, правилами поведінки з ними. Організація робочого місця.

— Розгляньте, які інструменти та матеріали знаходяться у вашій папці. (*Діти розглядають, розповідають, вчитель доповнює та уточнює розповіді дітей.*)

— А для того, щоб інструменти не “губилися” і не “втікали” від вас, ми навчимося правильно організовувати робоче місце.

Інструменти та матеріали розкладають на парті так, щоб їх зручно було брати. (*Вчитель показує.*) Ті інструменти, які використовують частіше, — кладуть ближче до себе з правого боку (якщо берете правою рукою). З лівого боку розкладають ті предмети, які можна взяти лівою рукою. Нічого зайвого на парті не повинно бути — його прибирають. (*Діти за зразком облаштовують робоче місце.*)

Вчитель наголошує, що під час роботи потрібно сидіти рівно, не нагина-тися, не крутитись.

5. Фізкультхвилинка.

“Раз” — підняти руки вгору,
“два” — нагнутися дотолу.
Не згинайте, діти, ноги,
як торкаєтесь підлоги.
“Три, чотири” — прямо стати,
будем знову починати.

6. Ознайомлення із правилами безпечної праці та культурою праці на уроках трудового навчання.

— Діти, до вас у гості завітали Гвинтик і Шпунтик, аби розповісти вам правила безпеки та культури праці.

- Застосовуй інструмент лише за своїм призначенням, не працюй несправним інструментом.
- Не вмикай електроприлади без дозволу вчителя.
- Не розміщуй пальці рук проти ріжучої частини інструмента.
- Передавай інструмент з гострими кінцями ручкою від себе.
- Не клади інструмент з гострими кінцями на край столу.
- Не змітай рукою, не здувай обрізки, стружки з робочого місця, користуйся для цього спеціальною щіткою.
- Працюй у фартушку або халаті.
- Під час роботи з клеєм, пластиліном користуйся картонною підкладкою, для витирання рук використовуй серветку.
- Після закінчення роботи прибери своє робоче місце.

V. Закріплення вивченого.

1. Дидактична гра “Кожній речі — своє місце”.

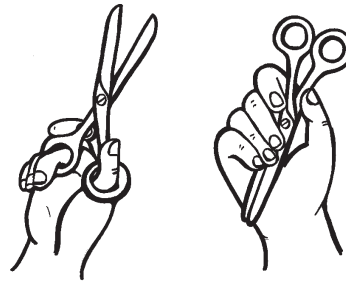
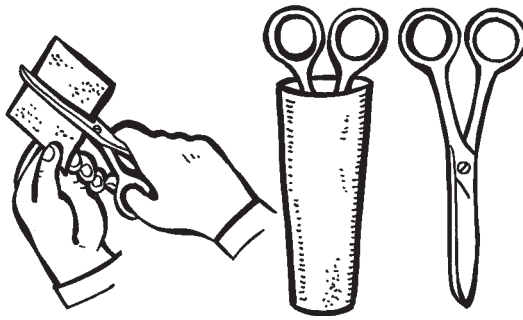
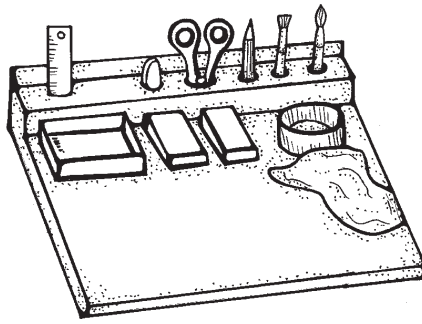
Діти під керівництвом учителя кладуть інструменти на свої місця в папку, пенал і т. д.

2. Дидактична гра “Піжмурки”.

Діти граються у парах. Спочатку один учень розкладає на парті інструменти, інший дивиться і запам’ятовує. Коли другий учень заплющує очі, — перший щось змінює (мінює інструменти місцями, замінює іншими тощо). Другий учень, розплющивши очі, відповідає, що змінилося.

VI. Підсумок уроку.

- Чи могли б люди жити, якби не працювали?
- Які професії вам відомі?
- Чи є одна найважливіша професія?
- Що вмієте робити ви?

Так тримай і передавай ножиці

УРОК 2

Дата _____

Клас _____

Тема. Види і властивості паперу. Папір і його призначення. Загальне уявлення про виробництво паперу. Бережне ставлення до паперу, економне використання матеріалів.

Об'єкт праці. Аплікація з рваних частин паперу.

Мета. Ознайомити учнів з основними властивостями паперу та його застосуванням. Дати загальне уявлення про виробництво паперу. Розвивати пізнавальну активність школярів, образне мислення. Виховувати бережне ставлення до паперу, економне використання.

Матеріали та інструменти. Аркуші паперу, картон, клей, пензлик, колекція різних видів паперу. Підручник "Трудове навчання. 1 клас" (автори Тищенко В. П., Веремійчик І. М.), с. 18-19 та підручник "Трудове навчання. 1 клас" (автори Сидоренко В. К., Котелянець Н. В.), с. 7-9, 14-15.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Підготовка робочих місць.

Перед початком уроку вчитель готує необхідні зразки паперу.

II. Організаційний момент.

III. Повідомлення теми та мети уроку.

Не сорочка, а зшита,
не дерево, а з листочками,
не людина, а говорить. *(Книжка)*

— А з чого роблять книжки? *(З паперу.)*

— Що ще роблять з паперу? *(Зошити, альбоми, журнали, газети.)*

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтесь, як виготовляють папір, які його основні властивості.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя.

— Папір прийшов до нас із сивої давнини. Назву свою він отримав від тропічної рослини папірису, на стеблах якого писали ще в Стародавньому Єгипті. Вперше виготовили папір у Китаї. Зараз важко уявити, як би люди обходилися без паперу.

У сучасному світі папір виготовляють на паперових фабриках з перемеленої деревини, соломи, ганчір'я, стебел кукурудзи, а також макулатури — списаних зошитів, старих газет, журналів, книг. Зв'язувальною речовиною для виготовлення паперу є різні клейкі смоли.

Залежно від сировини папір може мати різні властивості. Поверхня паперу буває білою, гладенькою і сам він — міцний, цупкий, якщо виготовлений з деревини. Легко розривається папір нижчих сортів (газетний, кольоровий), виготовлений з різної суміші, особливо коли його надмірно намазують рідким клеєм і необережно наклеюють. Щоб виготовити кольоровий папір, у суміш додають різні барвники.

2. Робота з колекцією паперу і картону.

Діти розглядають колекцію різних видів паперу і картону, визначають, де його застосовують.

V. Практична робота.

1. Досліди і спостереження над властивостями паперу. Розривання паперу вздовж і впоперек волокон.

— Залежно від технології виготовлення, папір у поздовжньому і поперечному напрямках має різні механічні властивості. Якщо від аркуша паперу відірвати смужки, як показано на малюнку (а), то лінія розриву вздовж напрямку волокон буде рівнішою, ніж впоперек. *(Діти виконують операцію розривання паперу.)*

Фізкультхвилинка.

Вийти з-за парти, стати всім в ряд,
наче шикуюсь ми на парад.
Руки попереду, нарізно ноги,
вперед нахилитись, торкнутись підлоги.

Раз — нахилися, два — піднімись.

В темпі виконуй і не барись.

2. Розривання паперу на клаптики нестандартних форм. Створення з них різних площинних зображень.

— Операція розривання паперу вам добре відома. Кожен відірваний клаптик паперу має якусь нестандартну форму, що дає можливість створювати з них фігурки різних форм. (Діти розглядають малюнки силуету сонечка (б), квітки з вазою (в), дерева (г), футбольного м'яча (р), вправляються у розриванні паперу на клаптики, створюють площинні зображення за власним задумом.)

Учитель наголошує, що для практичної роботи дітям доцільно використати не цілі аркуші, а відрізки як кольорового, так і білого паперу, вчитись економити матеріал. Щоб зображення не розлетілось, клаптики варто акуратно приклеїти на картоні.

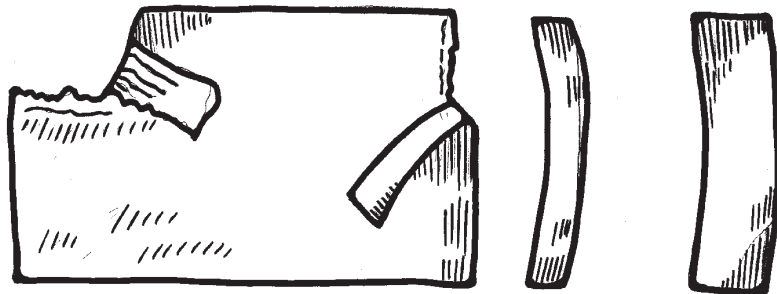
VI. Оцінювання виробів. Виставка робіт.

VII. Підсумок уроку.

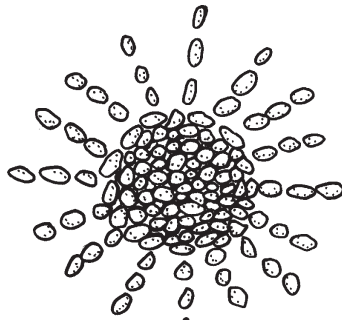
- Які властивості має папір?
- З чого виготовляють папір?
- Для чого діти збирають макулатуру?

VIII. Прибирання робочих місць.

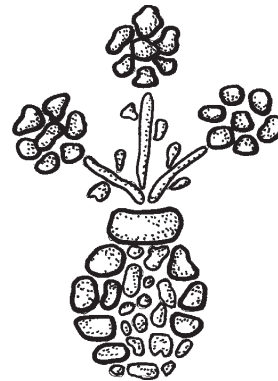
ВЛАСТИВОСТІ ПАПЕРУ

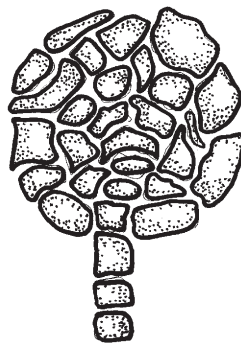
a

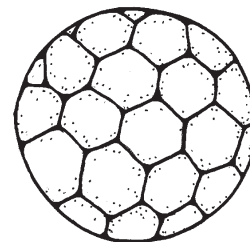
б

в

г

р